

Justyna Miko-Giedyk

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

ORCID 0000-0002-3001-5735

Autorytet nauczyciela w ujęciu Profesor Marii Dudzikowej wierszem pisany

Nauczycielu! Autorytetem nie chcesz być?
Wpisane to wszakże jest w sensu nic
Szkoły istnienia...
Wszak wychowania jest podstawą i kształcenia!
Gdy takie przyjąć założenie,
Choć nie jest to wszystkim wspólne myślenie,
Skuteczność Twoja ściśle jest związana
Z umiejętnością wpływu wywierania:
Na wiedzę, sprawności, zainteresowania
Wychowanków Twoich, na ich przekonania,
Wartości system i postawy.
Więc teraz nie masz chyba już obawy,
Że powinno Ci to leżeć wielce
Na sercu. I poruszać Twe serce
W dążeniu do autorytetem się stania,
Ponieważ jest on podstawą wpływania,
Jak głosi Profesor Maria zatroskana
O nieznajomość tego zjawiska od rana
Do wieczora....
Bo nawet gdy już nocna pora
Uczona ta załamuje ręce
Nad badaczami niefrasobliwymi wielce,
Którzy zajmują się wciskaniem kitu,
Nie odróżniając logiki od mitu,
Banalizując paradoksy i ambiwalencje

Wpisane w autorytetu egzystencję.
Przestrzega przed tabelami
Zapełnionymi „chi kwadratami”,
Dowodzącymi w sposób wydumany,
Iż stosunek do autorytetu jest zróżnicowany.
Obsmiewa listy wszelkich cnót zestawienia,
Uznając je za życzenia
Będące wedle autorów zdania
Gwarancją autorytetem się stania.
Przyczyn niezrozumienia tego zjawiska istoty
Ściągającego na badaczy kłopoty
Profesor Dudzikowa upatruje
I za Hannah Arendt cytuje,
Iż mogą to być niejasności,
Pewne kontrowersyjne zawiłości,
Wyrastające z utracenia
Autentycznego i wspólnego wszystkim doświadczenia.
Przesłanek więcej jednakże się mieści
W zacnej Profesor esejów treści,
Która McGregora Burnsa interpretację
Przywołuje, twierdząc, że ma rację
Szukając tego ambarasu genezy,
Stawiając liczne hipotezy
O zdemokratyzowanej koncepcji nieobecności,
Która mogłaby stanowić autentyczności
Autorytetu tarczę obronną
Charakteryzującą epokę nieuchronną,
Bardziej demokratyczną zdecydowanie,
I mając na uwadze przeciwstawianie
Się skostnieniu i fragmentaryzacji
Tego zjawiska oraz jego trywializacji.
Nie zniechęcaj się jednak znawco alfabetu
Zawiłościami wokół autorytetu.
I miej zawsze na niego wejrzenie,
Gdyż nie ma zgody na milczenie!
Nie stawaj się więc autorytetu ignorantem,
Wręcz przeciwnie – bądź dyskutantem:
O jego znaczeniu przypominaj,
O doniosłość się dopominaj.

Milczenie, wiedz o tym, nie sprawi,
Że on się nie pojawi
I nie będzie na niego zapotrzebowania
W środowisku wychowania.
Na autorytecie bowiem są oparte
Dwie instytucje wiele warte:
Rodzina i szkoła przecież,
Pod dywan go więc nie zamieciesz!
Dyskusja o nim jest potrzebą pilną
Mimo, iż wielu głosi wersję inną.
Skrajnych koncepcji liberalnych pokusa
Odsyła go dziś do lamusa,
Krzycząc, że jest to wolności prawo,
Jakkolwiek to nie brzmi kulawo...
Nie zachłysz się Nauczycielu drogi
Poglądem, który także jest Ci wrogi:
Transmisji kultury ideologią konserwatywną
Liberalnym filozofiom przeciwną,
Dającą Ci jednoznaczną ułudę,
Potęgując tym samym obłudę
Wpisania autorytetu w szkole
w Twoją społeczną rolę.
Skieruj raczej swe spojrzenie
Na Henry'ego Giroux doświadczenie.
I bądź autorytetu profesjonalistą
Zwanym „transformatywnym intelektualistą”.
Kategoria ta jest szczerze polecana
Także przez Profesor Marię z Poznania,
Boviem powagi urodzaje
I znaczenia bezlik daje
Twojej Wychowawco profesji,
Nie wzbudzając tym awersji,
Poprzez spojrzenie na nią
Jako na praktykę intelektualną.
Ten autorytetu model emancypacyjny
Wydaje się być bezkonkurencyjny.
Mając naturę dwoistą
Staje się podstawą rzeczywistością,
Aby celu szkolnictwa być motywem

Powiązania z demokracji krytycznej imperatywem.
Z drugiej zaś strony jest ustaleniem,
Teoretycznym ułatwieniem,
Aby dostrzec w analizie nauczania
Z formą praktyki intelektualnej powiązania.
Pomnij, iż w autorytet nie jesteś „wyposażony”
Z zasady, odgórnie nim naznaczony,
Gdyż takie „wyposażenie”
Odbywa się poprzez wdrożenie
Uczniów udziału...
...i dokonuje się pomału.
Interakcje liczne mając,
Postaw Twoich doświadczając,
Rozumni wychowankowie
Mając trochę oleju w głowie
Oraz obserwacji własne zasoby,
Co do Twojej osoby,
Za autorytet Cię uznają
Albo całkiem obśmiewają.
Czyny Twoje i słowa,
Nawet wygląd oraz mowa
Wskazówkami dla nich będą,
Które dość szybko zdobędą,
I które staną się fundamentem
Twej tożsamości firmamentem.
Bo jak twierdzi Profesor Dudzikowa,
Za Bocheńskim przyjmując te słowa,
Autorytet jest zawsze „relacją”,
Trzech członów kompilacją:
Podmiotu, który zaufaniem obdarza,
Obiektu, który się nadarza,
Aby wpływ na niego wywierać
I zaufanie dane odbierać,
Oraz autorytetu dziedziną,
A więc obszaru rodziną,
W której podmiot jest wiarygodny
I w kompetencje płodny -
Co niezmiennie dowodzi,
Że „relacja” w niej zachodzi.

Wszystkie formy wymuszania:
Groźby, krzyki, przymilania,
wytwarzają złudzenia
Autorytetu istnienia.
Są tylko pozorami,
Wyobraźni wytworami
I nie mają nic wspólnego
Z budowaniem autorytetu rzeczywistego.
Warta przypomnienia
Nadająca natchnienia
Jest Hansa Gadamera prosta zasada:
Kto narzuca swój autorytet, ten go nie posiada.
Istotą autorytetu budowania,
Sporów wokół niego rozstrzygania,
Jest bowiem wartościowanie
I ocen formułowanie.
Tym, którzy tego nie pojmują,
I prawa do niego uzurpują,
I bezrefleksyjnie się upierają
Że uczniowie się nie nadają,
Aby sądy o nauczycielu wydawać,
Co rzekomo ma dyscyplinę osłabiać,
Profesor Dudzikowa przypisuje,
Co jasno w swoich esejach ujmuje -
Kompleks zagrożonego autorytetu.
Dodaje przy tym do kompletu,
Co wyniki Jej analiz legitymują,
Że uczniowie szybko identyfikują
Takiego nauczyciela istotę
I będzie to potem kłopotem
Aby stać się autorytetem prawdziwym.
Bądź więc Nauczycielu cierpliwym!
Rozumnie autorytetem się stawaj.
Przykład swoim uczniom dawaj.
Na wiarygodność swoją pracuj.
Korzyści i straty oszacuj.
I miej na uwadze sentencję,
Rozważań o autorytecie kwintesencję,
Jakim jest wiersz Jachimowicza,

Który się do wielkich poetów zalicza:
„Pomyśl siebie” do Ciebie wołają!
„Stań się na nowo” dopowiadają!
Ty i wszyscy wychowawcy zrozumieć powinni,
Że „bezrozumnych zmyślają inni”.

Podstawą do napisania tego utworu literackiego były teksty Profesor Marii Dudzikowej dotyczące zjawiska autorytetu:

Dudzikowa M., *Aura emocjonalna wokół pojęcia i potrzeby autorytetu*, W: M. Dudzikowa, *Pomyśl siebie...Minieseje dla wychowawcy klasy*, GWP, Gdańsk 2007.

Dudzikowa M., *Autorytet (nauczyciela) jako problem pedagogiczny z perspektywy końca wieku*, w: (red.) A. Siemiak-Tylikowska, H. Kwiatkowska, S. M. Kwiatkowski, *Edukacja nauczycielska w perspektywie wymagań zmieniającego się świata*, Wydawnictwo Żak, Warszawa 1998.

Dudzikowa M., *Autorytet jest zawsze relacją*, „Psychologia w Szkole” 2008 nr 3.

Dudzikowa M., *Autorytet nauczyciela i edukacja. Trzy opcje*, w: (red.) R. Kwiecińska, S. Kowal, *Edukacyjne drogi i bezdroża*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2002.

Dudzikowa M., *Autorytet nauczyciela w opinii uczniów*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 1995 nr 8.

Dudzikowa M., *Autorytet z klamką w tle*, „Głos Pedagogiczny” 2010 nr 16.

Dudzikowa M., *Czy chcemy, czy nie, żyjemy w okresie autorytetu*, w: M. Dudzikowa, *Pomyśl siebie...Minieseje dla wychowawcy klasy*, GWP, Gdańsk 2007.

Dudzikowa M., *O autorytecie nauczyciela – z fotografią w kolorze sepii w tle*, w: M. Dudzikowa, *Pomyśl siebie...Minieseje dla wychowawcy klasy*, GWP, Gdańsk 2007.

Dudzikowa M., *O prawomocności autorytetu w edukacji*, w: M. Dudzikowa, *Pomyśl siebie...Minieseje dla wychowawcy klasy*, GWP, Gdańsk 2007.

Dudzikowa M., *Posłowie. Na marginesie maszynopisu*, w: L. Witkowski, *Wyzwania autorytetu w praktyce społecznej i kulturze symbolicznej (przechadzki krytyczne w poszukiwaniu dyskursu dla teorii)*, Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2009.

Dudzikowa M., *Śmiech uczniowski jako wyzwanie pedagogiczne. (Konteksty pytań o autorytet nauczyciela)*, w: M. Dudzikowa (red.), *Nauczyciel – uczeń. Między przemocą a dialogiem: obszary napięć i typy interakcji*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 1996.